

ÖĞRENCİ DOSTU® SERİSİ

SUNUŞ

Roma İmparatorluğunda hukuk eğitimi, Doğu Roma İmparatoru Jüstinyen tarafından M.S. 529-533 yıllarında İstanbul'da hazırlatılıp yürürlüğe konan *Corpus Iuris Civilis*'ten önce tam bir kaos içindeydi. *Corpus Iuris Civilis*'ten önce hukuk kuralları dağınık haldeydi. Hukuk kitapları ise uzun, karışık ve bulanıktı. Üstelik F. H. Lawson'ın ifadesine göre “hiçbir servetin satın alamayacağı ve hiçbir yeteneğin sindiremeyeceği” sayıda hukuk kitabı vardı. Jüstinyen, *Corpus Iuris Civilis*'in bir parçası olan *Digesta*'nın başlangıcında “kanunların insanın anlama kapasitesini aşan sonsuz bir karmaşa içinde (*ita esse confusum, ut in infinitum extendatur et nullius humanae naturae capacitate concludatur*)” olduğunu söylüyordu (*Corpus Iuris Civilis* [Ed. Paul Kreuger], Berlin, 1954 <<http://web.upmf-grenoble.fr/Haiti/Cours/Ak>>).

Dolayısıyla hukuk eğitimi olağanüstü zordu. Rivayete göre hukuk öğrencileri, hukuk hocalarını İmparator Jüstinyen'e şikayet ederler. Bunun üzerine İmparator Jüstinyen bir yandan dağınık hukuk kurallarının derlenmesini emreder ki ortaya *Corpus Iuris Civilis*'in bir parçası olan *Codex* çıkar (7 Nisan 529). Jüstinyen diğer yandan, hukuk öğrencileri için, açık ve basit bir ders kitabı hazırlanmasını emreder ki ortaya *Institutiones (Dersler)* çıkar (21 Kasım 533). Bu husus Jüstinyen'in ağzından *Institutiones*'in daha başlangıcında (*Proemium*) “hukuka âşık gençler (*cupidae legum iuventuti*)”e hitaben şu şekilde açıklanır:

“Şimdiye kadar karmakarışık olan kanunlarımızı uyumlu hale (*constitutiones antea confusas in luculentam ereximus consonantiam*) getirdikten sonra, artık kulaklarınız ve beyniniz gereksiz ve yanlış şeyler (*tam aures quam animae vestrae nihil inutile nihilque perperam positum*) işitmesin, ama sadece uygulanabilecek olan şeyler öğrenesiniz diye (*sed quod in ipsis rerum optinet argumentis*) Tribonian, Theofilus ve Dorotheus’u hukuk biliminin temel unsurlarını (*legitimae scientiae prima elementa*) içeren bu kitabı hazırlamakla görevlendirdik. Bu kanunları şevk ve arzuyla öğreniniz ve kendinizi öyle yetiştiriniz ki, öğreniminizin sonunda, devletimizin size emanet edilecek kısımlarını yönetmeye ehil olun” (*Ibid*).

Aynı bakış açısı *Institutiones*’in birinci kitabının ilk başlığının ikinci paragrafında da şu şekilde açıklanır:

“Hukukun öğretilmesinde en uygun yol, konuları önce açık ve basit bir şekilde (*si primo levi ac simplici*) açıklamak, sonra da her bir konuyu ayrıntılarıyla ve tam olarak (*post deinde diligentissima atque exactissima interpretatione singula*) incelemektir. Yok eğer henüz acemi ve bilgisiz olan öğrencinin beynini daha başlangıçta pek çok şeyle doldurmaya (*ab initio rudem adhuc et infirmum animum studiosi multitudine ac varietate rerum oneraverimus*) kalkarsak şu iki şeyden biri olur (*duorum alterum aut*): Ya öğrenci hukuk eğitiminden kaçır (*desertorem studiorum*); ya da normalde kolay bir yoldan (*ad quod leniore via*) daha çabuk ulaşabileceği bir noktaya ancak çok büyük bir emekle (*cum magno labore eius*) ve çoğunlukla da kendine güvenini yitirdikten (*saepe etiam cum diffidentia*) sonra ulaşır” (*Ibid*).

Codex ve *Institutiones* yürürlüğe girdikten sonra İmparator Jüstinyen, sadece *Codex*’in uygulanmasını ve hukuk fakültelerinde ders kitabı olarak sadece *Institutiones*’in okutulmasını emreder. Yeni uygulamayı desteklemek için Jüstinyen bütün eski kanun kitaplarının imha edilmesini emreder. Jüstinyen bununla da yetinmez, *Codex* ve *Institutiones*’in yorumlanmasını yasaklar. Zira ona göre bunlar “kayadan akan su kadar berrak”tır (http://fr.wikipedia.org/wiki/Corpus_juris_civilis).

Günümüz Türkiye'sinde de hukuk eğitimi, Jüstinyen'den önce İstanbul'daki hukuk eğitimini andırmaktadır. Ülkemizde hukuk eğitimi tam bir kaos içindedir. Sayısız ders kitabı vardır. Bunlar hacim bakımından kalın, içerik bakımından ise bulanıktırlar. Bu kitaplarda neyin söylendiği anlaşılmaz. Pek çok yoruma, görüşe ve karşı görüşe yer verilir. Hukuk kuralının kendisinden habersiz öğrenciler, bu kural hakkında farklı yorumları, görüş ve karşı görüşleri öğrenmek zorunda kalır. Öğrenciler bir hukuk kuralı hakkında pek çok yazarın görüşünü öğrenirler; ama ne hikmetse kuralın kendisini bir türlü öğrenemezler.

Günümüz Türkiye'sinde de artık *Institutiones* ayarında kısa, açık ve basit ders kitapları yazmak ve bulanık ders kitaplarını tasfiye etmenin zamanı gelmiştir. Nasıl Jüstinyen'in *Institutiones*'i 533 yılında Doğu Roma'daki, yani İstanbul'daki hukuk öğrencilerini işkenceden kurtarmış ise, günümüz Türkiye'sinde de hukuk öğrencilerini işkenceden kurtaracak ders kitapları yazmanın vaktidir. İşte “*öğrenci dostu*” serisi, böyle bir anlayışla yola çıkıyor.

“*Öğrenci dostu*” kitap, *Institutiones*'in açtığı yoldan giden, “açık ve basit (*levi ac simplici*)” bir şekilde yazılmış olan ve öğrencilere hukuku “kolay yoldan (*ad leniore via*)” ve “çok büyük bir emek harcamaksızın (*sine magno labore*)” öğretmeyi amaçlayan kitap demektir.

“*Öğrenci dostu*” kitap, hacim bakımından ince, içerik bakımından ise “kaynak suyu gibi berrak” olan bir kitaptır. “*Öğrenci dostu*” kitapla ders çalışmak işkence değil, bir zevk haline gelecek. *Öğrenci dostu kitapla* öğrencinin kendine güveni geri gelecek.

*Cupidae legum iuventuti salutem!**

Kemal Gözler

* Hukuka âşık gençlere selam olsun!

Ekin Basım Yayın Dağıtım, ISBN: 978-605-327-899-3

(c) 2019. Her hakkı mahfuzdur.

Öğrenci Dostu Serisi No: 4

Birinci Baskı: Kasım 2011; **Onüçüncü Baskı:** Haziran 2019

Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler

Kapak: Kemal Gözler

Eleştirileriniz İçin: kgozler@hotmail.com

Kitabın Tanıtımı: www.idare.gen.tr/kih.html

Baskı: Star Ajans Ltd. Şti. Alaettinbey Mah., 634. Sokak,

NİLTİM, 2. Bölge, Ayaz Plaza no 24, Nilüfer - BURSA

Tel: 0224 249 23 20 *Sertifika No:* 15366

Yayınevi: Ekin Basım Yayın Dağıtım, Şehreküstü Mahallesi,
Cumhuriyet Caddesi, Durak Sokak No 2, Osmangazi- BURSA,

Tel: 0224-220 16 72; 223 04 37; *Fax:* 0224-223 41 12. *Sertifika No:* 0607-16-008681

Web: www.ekinyayinevi.com *E-mail:* info@ekinyayinevi.com

Kütüphane Tasnif Numaraları

LoC: KXX2720.G69 2019; *Dewey:* 342.06 GÖZ 2019

KORSAN YAYINCILARA VE FOTOKOPİCİLERE UYARI: 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesi, bir kitabı, hak sahibi kişinin yazılı izni olmaksızın, herhangi bir şekilde (fotokopi dahil) çoğaltanları, dağıtanları, satanları, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletenleri, ticari amaçla satın alanları, elinde bulunduran ya da depolayanları **bir yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırmaktadır.**

OKUYUCULARA UYARI: Elinizde tuttuğunuz kitap, kağıt ve mürekkepten ibaret değildir. Yazarlarının alın terinin ürünüdür. Bir kitabın korsan baskısı veya fotokopi yoluyla çoğaltılması, yazarının emeğinin çalınması anlamına gelir. **Korsan veya fotokopi kitap satın alarak emek hırsızlığına alet olmayınız!** Lütfen bu kitabın korsan veya fotokopi nüshalarını satanları yayınevine (0224 223 04 37) veya yazara (kgozler@hotmail.com) bildiriniz.

Bir kitabın fiyatı ile o kitabın korsanının veya fotokopisinin fiyatını karşılaştırmamak gerekir. Bir kitabın fiyatı, kağıt ve baskı giderinin yanında, telif hakkı, dizgi ve grafiker ücreti, yayıncı ve dağıtımçı payı ve vergilerden oluşmaktadır. Korsan yayıncının veya fotokopininin ise kağıt ve mürekkepten başka bir gideri yoktur.

Bir kitaptan yazar yeterince telif ücreti alamıyor, yayıncı kitaba yatırdığı parayı çıkaramıyorsa, o kitabın yeni baskı yapma ihtimali yoktur. Keza yazdığı kitaptan telif ücreti alamayan bir yazardan kitabın güncelleştirilmiş yeni baskısını hazırlamasını beklemek gerçekçi değildir. Eğer üniversite ders kitabı yazarları, bir gün, kitap yazmaktan vazgeçerlerse, bundan en büyük zararı üniversite öğrencileri görür. Korsan veya fotokopi kitap alan öğrencilerin şunu çok iyi bilmesi gerekir: *Bütün öğrencilerin korsan veya fotokopi kitap aldığı gün Türkiye'de yeni bir ders kitabı yayınlanmayacaktır ve o zaman bu öğrenciler fotokopi ettirecek kitap da bulamayacaklardır.* **Korsan baskı ve fotokopi, kitabı öldürmek üzere. Haberinizi olsun!**

Ö Ğ R E N C İ D O S T U[®] S E R İ S İ

Kemal Gözler - G rsel Kaplan

KISA İDARE HUKUKU

Güncellenmiř
On  nc  Baskı

E K İ N

Basım Yayın Dağıtım

Bursa - Haziran 2019

BAZI KÖTÜ NİYETLİ YAZARLARA UYARI

Geçmişte yaşadığım acı tecrübeler, bana bu ülkede yazılan kitap ve makalelerin ve hatta çizilen şemaların bazı kötü niyetli yazarlar tarafından çalındığını öğretti.

Bu satırları okumak zorunda kalan dürüst meslektaşlarımdan özür dileyerek belirtmek isterim ki, bu kitap, yağmalanacak bir maden veya herkesin serbestçe yararlanacağı bir "kamu malı" değildir; yazarının alın teri ve fikri eseridir.

Kitaplarımdan alıntı yapılması her yazar gibi beni de mutlu eder. Ancak bu alıntının kaynağının gösterilerek usûlüne uygun olarak yapılması ve makul bir miktarı geçmemesi gerekir.

Maalesef ülkemizde bir KPSS kursunda ders veren ve bir süre sonra da kendini "idare hukuku hocası" sanan "sözde yazarlar" türedi.

Benim kitaplarımdan usûlsüz alıntılar yaparak veya benim kitaplarımı kendi cümleleriyle özetleyerek kitap yazmaya kalkacak "sözde yazarlar"a şunu söylemek isterim ki, bir kitaptan özetlenerek yazılan kitap, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre "işleme eser" niteliğinde bir eserdir. Adı geçen Kanunun 21'inci maddesine göre "işleme hakkı" da "münhasıran eser sahibine ait" bir haktır.

Kitabımdan ancak 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesindeki şartlara uyularak İktibas (alıntı) yapılabilir. Bu şartlar şunlardır: **(1)** İktibas, bir eserin "*bazı cümle ve fıkralarının*" bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen İktibasların tırnak içinde verilmesi ve İktibasın üç satırdan uzun olması durumunda İktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek İktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer (sayfa numarası) belirtilmelidir (m.35/5).

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi "*bir eserden kaynak göstermeksizin İktibasta bulunan kişi*"nin altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılmasını ve beşinci bendi de "*bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak gösteren kişi*"nin altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılmasını öngörmektedir.

İnihalci yazarlara hatırlatmak isterim ki, yukarıdaki şartlara uyulmadan bu kitaptan yapılan alıntılara karşı eser sahipliğinden kaynaklanan haklarımı korumak için bütün kanunî yollara başvuracağımdan şüphenez olmasın. Nitekim şimdiye kadar kitaplarımdan usûlsüz alıntı yapanları teşhir eden kitaplar yayınladım; bu yazarları kurumlarına şikâyet ettim ve onlar hakkında pek çok dava açtım.

Davalardan birkaç örnek vermek isterim: İzmir 1. F.S.H. Ceza Mahkemesinin 3.7.2014 tarih ve E.2012/836, K.2014/283 sayılı kararıyla Prof. Dr. unvanlı bir yazar; Ankara 1. F.S.H.Ceza Mahkemesinin 25.4.2018 tarih ve E.2014/168, K.2018/82 sayılı kararıyla Yard. Doç. Dr. unvanlı bir yazar, Ankara 1. F.S.H. Ceza Mahkemesinin 3.4.2018 tarih ve E.2015/20, K.2018/99 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar mahkûm olmuş ve hükmün açıklanması geri bırakılmıştır. Kararlar kesinleşmiştir. Ankara 2. F.S.H. Hukuk Mahkemesinin 12.7.2017 tarih ve E.2012/49, K.2017/292 sayılı kararıyla Prof. Dr. unvanlı bir yazar; Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 7.3.2018 tarih ve E.2013/305 sayılı kararıyla, Prof. Dr. unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/582 sayılı kararıyla Yard. Doç. Dr. unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/591 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/592 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar, 7.3.2018 tarih ve E.2014/11 sayılı kararıyla emniyet müdürü unvanlı bir yazar mahkûm olmuştur. Davalar istinaf aşamasındadır.

Kemal GÖZLER

ÖNSÖZ

Kısa İdare Hukuku başlığını taşıyan bu kitap, aynı Yayınevinde çıkmış bulunan *İdare Hukuku Giriş* (Bura, Ekin, 25. Baskı, 2019, büyük boy, 444 s.) isimli kitabımızın kısaltılmış hâlidir. *İdare Hukuku Giriş* isimli kitabımız, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinin bazı bölümlerinde ve bazı meslek yüksek okullarında tek dönem olarak okutulan idare hukuku dersleri için fazla hacimli bulunmaya başlandı. Biz de *İdare Hukukuna Giriş* isimli kitabımızın hacmini hafifletme yoluna gittik. Böylece ortaya elinizde tuttuğunuz *Kısa İdare Hukuku* başlıklı bu kitap ortaya çıktı.

Bu kitabın başlığında geçen “kısa” kelimesini yadırganabilir. Ancak bu isimlendirmeyi biz icat etmedik. Bizden çok önce, Tahsin Bekir Balta, 1964 yılında yayınladığı idare hukuku kitabına *Kısa İdare Hukuku* başlığını koymuştur.

Bu arada belirtelim ki üniversite ders kitaplarının “*brief edition*” ve hatta “*very short introduction*” şeklinde kısaltılmış versiyonlarını yayınlamak Avrupa ve Amerika’da da yaygındır. Keza Türkiye’de Osmanlı döneminde de medreselerde okutulan pek çok “*mutavvel*” eserin aynı zamanda birer “*muhtasar*” ve “*telhis*” versiyonları da vardı.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap, bu kitabın başında bulunan “Sunuş” yazısında açıklanan “öğrenci dostu kitap” anlayışıyla hazırlanmıştır. Bu anlayış çerçevesinde, bu kitabın, hacim olarak ince, içerik olarak da kolay anlaşılır olması için özel çaba sarf edilmiştir. Dolayısıyla bu kitapta konuların ayrıntılarına girilmemiştir. Bununla birlikte kitap, idare hukukunun bütün konularını kapsamaktadır.

Bu kitap, yukarıda da belirtildiği gibi idare hukuku dersini tek dönemde alan öğrenciler içindir. İdare hukuku dersini iki dönem boyunca alan öğrencilerin ve keza özellikle hukuk fakültesi öğrencilerinin bu kısa kitaptan idare hukuku çalışarak kendilerini kandırmamaları gerekir. Bu öğrencilerin *İdare Hukuku Dersleri* başlıklı kitabımızdan ders çalışmaları önerilir.

Ayrıca belirtmek isteriz ki, yazarların ve keza yüksek lisans veya doktora öğrencilerinin çalışmalarında bu *Kısa İdare Hukuku, İdare Hukukuna Giriş* veya *İdare Hukuku Dersleri* kitaplarına değil, tüm bu kitapların kendisinden özetlenmiş olduğu ana kitabımız olan iki ciltlik ve toplam 3280 sayfalık *İdare Hukuku* başlığını taşıyan “inceleme kitabı” mızı kullanmaları ve atıf yapacakları ona atıf yapmaları tavsiye olunur. Zira *Kısa İdare Hukuku, İdare Hukukuna Giriş* veya *İdare Hukuku Dersleri* isimli kitaplarımızda pek çok noktada, pedagojik nedenlerle veya yer yokluğundan kendi görüşümüz değil, doktrindeki hâkim görüş verilmiştir. Keza bu kitapta konuların teknik ayrıntılarına girilmemiş, doktrindeki görüşler üzerinde durulmamış ve yargı içtihatları incelenmemiştir.

Nihayet özellikle belirtmek isteriz ki, elinizde tuttuğunuz bu kitap, konularını özet olarak işlediği için, hakimlik ve kaymakamlık sınavları gibi meslek sınavları için kesinlikle yeterlidir. Söz konusu sınavlara hazırlananların *İdare Hukuku Dersleri* isimli kitabımızdan çalışmaları tavsiye olunur.

Bu kitabın 12'nci baskısı, 9 Temmuz 2018 tarihinde bütün hükümleriyle yürürlüğe giren 21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanununa göre güncellenmiştir. Kitaptan, Bakanlar Kurulu ve Başbakana ilişkin açıklamalar çıkarılmıştır. Başta Cumhurbaşkanı ve bakanlar olmak üzere idarî teşkilat kısmı yeniden yazılmıştır. Keza kitabın düzenleyici idarî işlemler bölümü de baştan sona tekrar kaleme alınmıştır. Diğer bölümlerde de gerekli değişiklik ve güncellemeler yapılmıştır. Neticede kitabın bu baskıda hacmi 24 sayfa artmıştır. 13'üncü baskı ise Eylül 2018'den bu yana olan değişikliklere göre güncellenmiştir.

Kemal Gözler

İdare Hukuku,
2 cilt, 3280 s.

İdare Hukuku
Dersleri, 800 s.

İdare Hukukuna
Giriş, 444 s.

Kısa İdare
Hukuku, 288 s.

İÇİNDEKİLER

İDARE HUKUKUNUN BİLGİ KAYNAKLARI

I. Mevzuat	2
II. Mahkeme Kararları	2
III. Bilimsel Eserler	3
IV. Kaynak Tarama	4

Birinci Kısım İDARE VE İDARE HUKUKU

Bölüm 1

İDARE KAVRAMI

I. İdare Organı (Organik Anlamda İdare)	8
1. İdare Organının Yasama Organından Ayrılması	8
2. İdare Organının Yargı Organından Ayrılması	8
3. İdare Organının Yürütme Organından Ayrılması	9
II. İdarî Fonksiyon (Fonksiyonel Anlamda İdare)	11
1. İdarî Fonksiyonun Yasama Fonksiyonundan Ayrılması	12
2. İdarî Fonksiyonun Yargı Fonksiyonundan Ayrılması	12
3. İdarî Fonksiyonun Hükümet Fonksiyonundan Ayrılması	13
İdarî Fonksiyonun Özellikleri	16

Bölüm 2

İDARE HUKUKU

(Tanımı, Doğuşu ve Gelişimi, Özellikleri, Uygulama Alanı ve İlkeleri)

I. İdare Hukukunun Tanımı	18
II. İdare Hukukunun Doğuşu ve Gelişimi	18
III. İdare Hukukunun Özellikleri	19
IV. İdare Hukukunun Uygulama Alanı	20
Kamu Gücü Ölçütü	21
Kamu Gücü Ayrıcalık ve Yükümlülükleri	22
V. İdare Hukukuna Hâkim Olan Temel İlkeler	24
A. Hukuk Devleti İlkesi	24
1. Tarihsel Gelişimi	25
2. Hukuk Devletinin Gereklere	27
B. İdarenin Kanuniliği İlkesi	27
1. Kanuna Dayanma İlkesi	27
2. Kanuna Aykırı Olmama İlkesi	28

İkinci Kısım İDARİ TEŞKİLÂT

Bölüm 3

İDARİ TEŞKİLÂTA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER

I. Merkezdten Yönetim İlkesi.....	33
A. Merkezdten Yönetimin Özellikleri.....	32
B. Merkezdten Yönetimin Yarar ve Zararları.....	32
C. Yetki Genişliği İlkesi	33
II. Yerinden Yönetim (Adem-i Merkeziyet) İlkesi.....	34
A. Yerinden Yönetimin Varlık Şartları	34
B. Yerinden Yönetimin Çeşitleri	35
1. Yer Yönünden Yerinden Yönetim (Mahallî Adem-i Merkeziyet): Yerel Yönetimler.....	35
2. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim (Hizmet Adem-i Merkeziyeti).....	37
C. Yerinden Yönetimin Yarar ve Zararları.....	38
III. Kamu Tüzel Kişiliği.....	39
A. Anayasayla veya Kanunla Nitelendirme.....	40
B. Anayasayla veya Kanunla Belirleme Yoksa	40
1. Birinci Şart: Tüzel Kişi, Devlet Tarafından Kurulmuş Olmalıdır	41
2. İkinci Şart: Tüzel Kişi, Kamu Gücü Ayrıcalıklarıyla Donatılmış Olmalıdır..	41
IV. İdarenin Bütünlüğü İlkesi: Hiyerarşi ve Vesayet	44
A. Hiyerarşi.....	45
B. İdarî Vesayet.....	46

Bölüm 4

İDARİ TEŞKİLÂT

Alt Bölüm 1.- Merkezî İdare (Devlet İdaresi).....	50
I. Merkezî İdarenin Başkent teşkilâtı (Devlet İdaresinin Merkez Teşkilâtı)..	51
A. Cumhurbaşkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı	51
1. Statüsü...53; 2. Görev ve Yetkileri.....	53
3. Cumhurbaşkanına Vekalet... 55; 4. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı.....	56
5.. Cumhurbaşkanlığı Yardımcıları.....	60
B. Bakanlar ve Bakanlıklar	61
1. Bakanların Statüleri...61; 2. Bakanların Görev ve Yetkileri.....	62
3. Bakanların Sorumlulukları...63; 4. Bakan Yardımcıları	64
5. Bakan Müşavirliği...65; 6. Bakanlık Teşkilâtı	65
C. Başkentteki Yardımcı Kuruluşlar	70
1. Danıştay...71; 2. Sayıştay...72; 3. Millî Güvenlik Kurulu	73
II. Merkezî İdarenin Taşra Teşkilâtı (Devlet İdaresinin Mülkî Teşkilâtı)..	74
A. İl İdaresi	76
1. Vali...76; 2. İl İdare Şube Başkanları...78; 3. İl İdare Kurulu	79
B. İlçe İdaresi	79
1. Kaymakam...79; 2. İlçe İdare Şube Başkanları...81; 3. İlçe İdare Kurulu	81
C. Bölge İdareleri	82

Alt Bölüm 2.- Yerinden Yönetim Kuruluşları	82
I. Yer Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları (Mahallî İdareler).....	83
A. İl Özel İdaresi	84
1. Tanımı, Düzenlenişi, Kuruluşu	84
2. Görev ve Yetkileri... 85; 3. Gelirleri ve Bütçesi	85
4. Organları 71 a) İl Genel Meclisi 71; b) İl Encümeni 72; c) Vali	85
B. Belediye İdaresi.....	86
1. Normal Belediyeler	87
a) Tanımı...87; b) Kurulması ...88; c) Görev ve Yetkileri	88
d) Gelirleri ve Bütçesi ...89; e) Organları... 89; aa) Belediye Meclisi ..	89
bb) Belediye Encümeni... 89; c) Beledile Başkanı	89
2. Büyük Şehir Belediyesi.....	89
a) Tanımı ve Türleri... 89; b) Sınırları... 90; c) Görev ve Yetkileri	90
d) Organları...91; e) Gelirleri ve Bütçesi	91
- Mahalle	92
C. Köy İdaresi	92
Tanımı ve Kurulması... 92; Görev ve Yetkileri... 92; Organları.....	92
II. Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları (Kamu Kurumları) ..	95
A. Kamu Kurumlarının Ortak Özellikleri.....	96
B. Kamu Kurumlarının Kurulması ve Kaldırılması	97
C. Kamu kurumlarının Çeşitleri	98
1. İdarî Kamu Kurumları.....	99
2. İktisadî Kamu Kurumları: KİT'ler	99
3. Sosyal Kamu Kurumları	102
4. Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları	101
5. Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları: Bağımsız İdarî Otoriteler	102
III. Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları	105
A. Ortak Özellikleri.....	106
B. Meslek Kuruluşlarının Görev ve Yetkileri.....	108

Üçüncü Kısım İDARÎ İŞLEMLER

Bölüm 5 İDARÎ İŞLEM KAVRAMI

I. İdarî İşlemin Tanımı.....	110
II. İdarî İşlemlerin Türleri	114
IV. İdarî İşlemlerin Özellikleri	115
A. İcrâîlik...115; B. Re'sen İcra Edilebilirlik	117
C. Hukuka Uygunluk Karinesi	118

Bölüm 6 BİREYSEL İŞLEMLER (İDARÎ KARARLAR)

I. İdarî Kararların Çeşitleri.....	120
A. Maddî Açıldan Tasnif	120

B. Açıklanan İradenin Sayısı ve Usûlüne Göre Tasnif: Basit-Kolektif-Karma İş..	120
C. Açıklanan İradenin Şekline Göre Tasnif: Sarih -Zımnî İşlemler	122
II. İdarî İşlemlerin Unsurları	123
A. Yetki Unsuru	123
1. “Yetki Kuralları” (İdare Hukukunda Yetkilerin Ortak Özellikleri) ..	124
2. “Yetki Kuralları”nın İstisnaları (Yetkisizliği Gideren Hâller).....	125
a) Fıilî Memur Teorisi	126
b) Yetkilerin Paralellığı İlkesi	127
c) Yetki Devri-İmza Devri	128
d) Vekâlet	130
e) Cari İşlerin Yürütülmesi	131
3. Yetki Unsurunda Sakatlık Halleri	131
B. Şekil Unsuru	133
C. Usûl Unsuru.....	135
1. Teklif Usûlü	136
2. Danışma Usûlü.....	136
3. Çelişme Usûlü (Savunma Hakkı)	137
4. Usûlde Paralellik İlkesi	138
5. Usûl Kurallarına Aykırılığın Müeyyidesi: Usûl Sakatlığı	138
D. Sebep Unsuru	139
E. Konu Unsuru	140
F. Amaç Unsuru	142

Bölüm 7

DÜZENLEYİCİ İŞLEMLER

Düzenleyici İşlemlerin Tanımı	144
I. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (Olağan Dönem).....	146
A. Yetki Unsuru	146
B. Konu Unsuru	146
1. Yasak Alan: CK ile Düzenlenemeyecek Konular	147
2. Mahfuz Alan: Münhasıran CK ile Düzenlenmesi Gereken Konular	149
3. İhtiyarî Alan: CK ile veya Kanunla Düzenlenebilecek Alan.....	151
C. Usûl ve Şekil Unsuru.....	151
D. Denetim Unsuru.....	152
E. Hukukî Gücü.....	152
II. Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	152
III. Yönetmelikler	154
IV. Adsız Düzenleyici İşlemler	156
V. 21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunuyla	
Kaldırılan Düzenleyici İşlemler	156
A. Kanun Hükmünde Kararnameler	157
B. Tüzükler	158
C. Bakanlar Kurulu veya Başbakanlık Tarafından Çıkarılan	
Yönetmelikler ve Diğer Düzenleyici İşlemler.....	159

Bölüm 8 İDARÎ SÖZLEŞMELER

I. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri - İdarî Sözleşmeler Ayrımı (İdarî Sözleşmelerin Kriterleri)	161
A. Teşriî Kriter (Kanunla Nitelendirme)	162
1. Doğrudan Nitelendirme	162
2. Hukukî Rejimin Belirlenmesi Suretiyle Nitelendirme	162
3. Yargı Kolununun Belirlenmesi Suretiyle Nitelendirme	162
B. İçtihadî Kriterler	162
1. Organik Kriter...142; 2. Maddî Kriter	142
II. İdarî Sözleşmelerin Temel Tipleri	166
A. İdarî Sözleşmelerin Klasik Tipleri	166
1. İmtiyaz Sözleşmeleri	167
2. İltizam Sözleşmeleri	167
3. Kamu İstikraz Sözleşmeleri	168
4. Yeraltı ve Yerüstü Servetlerinin İşletilmesine İlişkin Sözleşmeler	168
5. Orman İşletme Sözleşmeleri	169
6. İdarî Hizmet Sözleşmeleri	169
B. İdarî Sözleşmelerin Yeni Tipleri	169
1. 3096 Sayılı Kanuna Göre Görevlendirme Sözleşmeleri	170
2. 3465 Sayılı Kanuna Göre Otoyol Görevlendirme Sözleşmeleri	170
C. İsimsiz İdarî Sözleşmeler	171
III. İdarî Sözleşmelerin Akdedilmesi (Kamu İhalesi)	172
2886 ve 4734 Sayılı Kanunların Kapsamları	173
1. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun Kapsamı	173
2. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun Kapsamı	173
3. Hangi Durumda 2886, Hangi Durumda 4734 Sayılı Kanun Uygulanır?... 174	

Dördüncü Kısım İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9 KAMU HİZMETİ

I. Tanım (Kamu Hizmeti şartları)	179
A. Maddî Şart (Amaç Şartı): Faaliyet, Kamu Yararı Amacına Yönelik	179
B. Organik Şart: Faaliyet, Bir Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Üstlenilmeli	180
II. İdarî Kamu Hizmetleri - Sınai ve Ticarî Kamu Hizmetleri Ayrımı	182
III. Kamu Hizmetlerinin Hukukî Rejimi	184
IV. Kamu Hizmeti İlkeleri (Kamu Hizmeti “Kanunları”)	185
1. Devamlılık İlkesi	185
2. Değişebilirlik İlkesi	186
3. Tarafsızlık İlkesi	186
4. Kamu Hizmetlerinin Bedavallığı/Ücretliliği Sorunu	186

Bölüm 10 KOLLUK

I. Kamu Düzeni Kavramı	188
II. İdarî Kolluk - Adlî Kolluk Ayrımı	189
A. Ayrımın Kriterleri... 167; B. Ayrımın Sonuçları.....	169
III. İdarî Kolluğun Özellikleri	192
IV. Genel İdarî Kolluk - Özel İdarî Kolluk Ayrımı.....	192
A. Genel İdarî Kolluk	193
1. Merkezî İdare Kolluğu (Devlet Kolluğu).....	193
a) Polis... 194; b) Jandarma	194
2. Mahallî İdare Kollukları	195
B. Özel İdarî Kolluklar	196

Beşinci Kısım İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11 KAMU GÖREVLİLERİ

I. “Kamu Görevlisi” Tanımı ve Kamu Görevlisi Olmayanlardan Ayrılması ..	200
II. Kamu Görevlisi Türleri: Memurlar Ve Sözleşmeli Personel.....	202
A. Memurlar.....	203
B. Sözleşmeli Personel	205
III. Kamu Görevlilerinin Hukukî Durumu.....	208
A. Memurların Hukukî Durumu: Kanunî ve Nizamîdir	208
B. Sözleşmeli Personelin Hukukî Durumu: Akdîdir	209
IV. DMK'ya Göre Memurların Tâbi Olduğu Hukukî Rejim.....	210
V. Memurların Disiplin Rejimi	211

Bölüm 12 KAMU MALLARI

I. Sahiplerine Göre Mal Çeşitleri	214
II. Kamu Malı Kavramı ve Tanımı (Bir Malın Kamu Malı Sayılabilmesi İçin Gerekli Şartlar)	216
III. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi ve Bu ilkeden Kaynaklanan Diğer İlkeler	218
A. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi	219
B. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesinden Kaynaklanan Diğer İlkeler... 219	219
IV. Kamu Mallarının Kullanılması	221
A. Kamu Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı.....	221
B. Kamunun doğrudan Kullanımına Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı	221
1. Kolektif Kullanımlar	222
2. Özel Kullanımlar	222

V. Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Malları	223
VI. İdarenin Mal Edinme usûlleri	223
A. Kamulaştırma	223
B. Devletleştirme	224
C. İstimval	225

Altıncı Kısım İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 13

İDARENİN SORUMLULUĞU

I. İdarenin Sorumluluğunun Türleri	228
A. İdarenin Özel Hukuk Sorumluluğu	228
B. İdarenin İdarî Sorumluluğu	229
II. Kusurlu Sorumluluk	230
A. Kusur Kavramı	231
B. Ağır Kusur - Basit Kusur Ayrımı	231
C. Kişisel Kusur - Hizmet Kusuru Ayrımı	231
1. Hizmet Kusuru	232
2. Kişisel Kusur	232
3. Türkiye’de Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusurlarından İdarenin Sorumlu Olması Kuralı (AY, m.129/5, DMK, m.13)	233
4. Rücu Davası	234
III. Kusursuz Sorumluluk	235
A. Risk Sorumluluğu	235
1. Tehlikeli Şeyler	237
2. Tehlikeli Yöntemler	237
3. Meslekî Riskler	237
B. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluk	237
IV. İdarenin Sorumluluğunun Şartları	239

Yedinci Kısım İDARENİN DENETLENMESİ

Bölüm 14

İDARENİN YARGI DIŞI YOLLARDAN DENETİMİ

I. Siyasî Denetim: İdarenin Tbbm Tarafından Denetlenmesi	241
II. İdarî Denetim: İdarenin İdare Tarafından Denetlenmesi	242
A. İsti’raf Yoluyla Denetim	242
B. Hiyerarşik Denetim	243
C. Vesayet Denetimi	243
D. Denetleme Kurulları Tarafından Denetim	243

E. Bilgi Edinme ve Değerlendirme Kurulu Tarafından Denetim	243
F. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları Tarafından Denetim.....	244
III. Bağımsız Organlar Tarafından Denetim.....	245
A. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Tarafından Denetim.....	245
B. Kamu Denetçiliği Kurumu Tarafından Denetim	245

Bölüm 15

İDARENİN YARGISAL DENETİMİ: İDARİ YARGI

I. İdarî Yargı Örgütü	247
A. İlk Derece Mahkemeleri	248
1. İdare Mahkemeleri...248; 2. Vergi Mahkemeleri	248
B. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge İdare Mahkemeleri	249
C. Üst Derece Mahkemesi (Temyiz Mahkemesi): Danıştay	250
II. İdarî Yargının Görev Alanı: İdarî ve Adlî Yargı Arasında Görev Dağılımı ..	253
A. Kural: Uyuşmazlığın Çözümüne Uygulanan Hukuk Kriteri	254
B. İstisnalar: Adlî Yargının Görev Alanına Giren Uyuşmazlıklar.....	255
III. Görev Uyuşmazlıklarının Çözümü: Uyuşmazlık Mahkemesi	257
IV. İptal Davası	258
A. İptal Davasının Ön Koşulları	258
1. Göreve İlişkin Ön Koşullar	258
2. Yetkiye İlişkin Ön Koşullar	259
3. İptal Davasının Konusuna İlişkin Ön Koşullar.....	261
4. Davacıya İlişkin Ön Koşullar	262
5. Davalıya İlişkin Ön Koşullar	262
6. Süreye İlişkin Ön Koşullar.....	263
7. Biçime İlişkin Ön Koşullar	265
B. Esasa İlişkin Koşullar (İptal Davasının Esastan Kabul Şartları).....	266
V. Tam Yargı Davası	267
A. Tam Yargı Davasının Ön Koşulları.....	267
1. Göreve İlişkin Ön Koşullar	267
2. Yetkiye İlişkin Ön Koşullar	267
3. Davacıya İlişkin Ön Koşullar	268
4. Davalıya İlişkin Ön Koşullar	268
5. Biçime İlişkin Ön Koşullar	268
6. Konuya İlişkin Ön Koşullar	269
7. Süreye İlişkin Ön Koşullar.....	271
B. Tam Yargı Davasının Esastan Kabul Şartları.....	272
VI. Yürütmenin Durdurulması	272
VII. Kanun Yolları.....	273
A. Olağan Kanun Yolları...273; 1. İstinaf...274; 2. Temyiz... 274	
B. Olağanüstü Kanun Yolu: Yargılamanın Yenilenmesi.....	275

Bibliyografya	276
Dizin	283
Yazarların Özgeçmişi	288

PLÂN

Kitabımız yedi kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda idare ve idare hukuku kavramları, ikinci kısımda idarenin teşkilâtı, üçüncü kısımda idarenin işlemleri, dördüncü kısımda idarenin faaliyetleri, beşinci kısımda idarenin hareket araçları, altıncı kısımda idarenin sorumluluğu ve nihayet yedinci kısımda idarenin denetlenmesi incelenmektedir. Yedinci kısım hariç diğer kısımlar kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır. Biz bölümleri her kısımda yeniden numaralandırmak yerine, ilk bölümden itibaren ardışık bir şekilde numaralandırmayı tercih ettik. Buna göre planımız şu şekilde olacaktır.

BİRİNCİ KISIM: İDARE VE İDARE HUKUKU

Bölüm 1: İdare Kavramı

Bölüm 2: İdare Hukuku

İKİNCİ KISIM: İDARÎ TEŞKİLÂT

Bölüm 3: İdarî Teşkilâta Hâkim Olan Temel İlkeler

Bölüm 4: İdarî Teşkilât

ÜÇÜNCÜ KISIM: İDARÎ İŞLEMLER

Bölüm 5: İdarî İşlem Kavramı

Bölüm 6: Bireysel İşlemler

Bölüm 7: Düzenleyici İşlemler

Bölüm 8: İdarî Sözleşmeler

DÖRDÜNCÜ KISIM: İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 9: Kamu Hizmeti

Bölüm 10: Kolluk

BEŞİNCİ KISIM: İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 11: Kamu Görevlileri

Bölüm 12: Kamu Malları

ALTINCI KISIM: İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 13: İdarenin Sorumluluğu

YEDİNCİ KISIM: İDARENİN DENETLENMESİ

Bölüm 14: İdarenin Yargı Dışı Yollardan Denetlenmesi

Bölüm 15: İdarenin Yargısal Denetimi: İdarî Yargı

Ancak birinci kısma başlamadan önce “idare hukukunun bilgi kaynakları” hakkında kısa bir açıklama yapmayı uygun gördük.
